

בשעת המיבצע: טליק עם גביש וברלב

„מיפקדת החנית המיוחסת“ המיצרית. לצורך זה מן ההכרח היה לו, שאוגדת כל לא רק תחשב במהי רות את כל דיוויזיה 7 המיצרית על כל מערכיה, אלא שגם תגיע מתה, למרחבים שבין ג'בדיליכני ובורחסנה, שאדיהם נחזתה וריי מת שיריון מצרי ושם תוכנן „ש. ב.ש.“ רבתי, של כל שדוש אוגדות הפיקוד, תחת שליטתו של אדוף הי פיקוד שייקה גביש.

עצם הגעתו המהירה של האוגדות לשם היתה ממוטטת. בעודו באיבו, כל ניסיון מיצרי לייצב את „הקו השני“. הנחלת תבר סה ניצחת לשיריון המיצרי במרחב ההוא או המשך מידי של התנועה ממנו אל הר תעלה, היו מחסלים על הסף כל סיכויי הערכות משמעותיות ב„קו השלישי“. עורפי (הוא הידוע כיום כ„קו המיצרים“ מילה — גידי — גספה — נחלים).

הני מהר, הכי הרבה

המציאות בשרה הקרב מתמצית, כידוע, ביישום עקרון „ריכוז הכוח“. בקרב ניד כוח הדבר בפרובלמטיקה הי אופיינית, של היחס הנכון בין המהירות לבין העוצמה. היטיב להגדיר זאת גנרלי פרשים אמריקאי, נתן בדפורד פורסט, אשר במילחמת האזרחים ביצע כמה פשי מוצלחות ביותר ובשל כך נחשב כי אחד ממציבי ה„בלוי“ המובהקים והמער לים בהיסטוריה: „להיות שם, הכי מהר, עם הכי הרבה“. סמוך זה, באנגליה העיר לגת של פורסט — האיש היה אנאלפבית למחצה — מופיע בכל ספר צבאי שנושא תורת מילחמת התנועה.

בכל הנוגע לאליעריש ועד לכיבושה העזיף טל, ביודעין, את „הכל מהר“ על „עם הכי הרבה“. למירב הצער, נמצאו כאלה שפירשו מעשה זה — אשר במצוי את עלה יפה מאוד וסיכוינו לא התממשו — כאילו „שוב“ עלה בידי צה"ל „להר כוח“ את אייכותנותן של התפיסות המקור בלות בעולם הצבאי.

זוהי, כמוכח, איוולת מוחלטת: היתה כאן הפרה ברורה של כל נכון ותופס, אלא שהנסיונות הקוני קרפיות המיוחסות הצדיקו ברוג זה ואף חיובוהו, וגם, כפי שעוד נראה, נמצאו לטעם קוד בטהונות אחרים, שנכדנו בתוכנית הכלפרי קודית ושעליהם רשאי היה להפי תמך. מי שאין לו סיבה מיוחדת וגם בטהונות דומים, אוי לו וגיי סותיו אם ילמד את לקח „המיוון דאיעריש“ בנות שהוא ויישם או תו באורה מיכניסטי.

תהיה שלמה כל-כך. נקודה זו תפוע להבין את הר גשת הגורם המוראלי של צה"ל, שיה היתה יוצאת-דופן אז. כל המפק דים האחרים תקפו אחריו. לכן הם ידעו כבר מה אירע באוויר ומה קרה ברפיה, כבר לא נצטרכו לדי אור יתר על המידה למוראל גייסו תיהם, ובזוראי שלא היה עליהם לחרור כליכך לגבי סיכויי הצלחי תם, או מהשפעות אייחצחתם על מוראל צה"ל בכלדו.

לחץ הזמן המדיני היה „מכר ותיק“ של טל עוד הרבה קודם למילחמה. במאמרים קודמים בסידרה ראינו כי הוא טען לביי קים שהיו מדיניים בעיקרם, מפני של דעתו צריכה היתה ישראל להתכונן לכך שכל מיבצע צבאי שלה עלול להיות מופ סק ממש מייד לתחילתו. לכן על צה"ל לדאוג לכך שגם במצב זה יספיק בכלי ואת לכבוש שטחים בעלי משמעות מדי גית. כאלה ראה טל ברצועה ובאליעריש. תחושת דחיפות זו היא אחד ההסברים לא רק ל„דחיפה קדימה“ שאיפיינה את הקרב כולו, אלא גם לשאיפתו של טל להגיע לאליעריש במהירות האפשרית. מו בן שהיה לכך מחיר, בעיקר במשמעות של גודל הסיכונים שנלקחו.

אבל אפילו אילמלא צילה המאיים של התערבות המעצמות, היה על טל להאיץ בכל כוח את גייסותיו, וזאת מסיבות מיבציות מובהקות. כיוון שהמיצרים יתכננו הגנת סיני באמצעות שדושה „קווים“, שתפשו את כל עומק הציההים, אבל רק „הקו הראשון“ היה תפוס במזואו, הרי השמדת צבאם יכדה להתבצע במזואה רק כאשר יתיי צב צה"ל על התעדה, או סמוך לה, יקדים את המיצרים הנסוגים מי קודמת סיני בהגיעו שמה, וימנע את תפיסת שני הקווים העורפיים ככוחות גדולים. לצורך זה הכרח היה לבצע את החרירה עמוק ככל הניתן, תוך זמן קצר ככל האפשר, מתחילת המילחמה.

כלומר: גם אילו עמד לרשותו של צה"ל כל הזמן שבעולם, בכל-זאת חייב היה לעשות ככל יכולתו שקצב להחימה והי התקדמות יהיו מירביים, לא פחות מב קדש רק כך היה בכוחו להבטיח כי השפעת ההלם והשיבושים שגרמה מכ זה הראשונה לא תתנדף קודם שינחת את המלחמה באה, אלא שהמפולת הי ראשונה של האויב תגבר כדור-שגל. אריק שרון קבע כי שהות של 24 שעות מנוחה למיצרים. אחרי 24 „שעות הלם“, היתה מאפשרת להם להתנער מהשפעת ההלם הראשונה. בכך הביע את ההשקפה הרווחת — והנכונה. „פיקוד הדרום“ היה חייב, לכן, לדאוג לכך שלמן ההתחלה יקדים לפחות בצעד אופרטיבי אחד את

ראלי אחר. ראה עצמו מתמודד עם גר גיריו הניגרים בקצב לא פחות מאשר עם האויב ולכן לא התיר לעצמו אותה מידה של השתהות ופיתוח הדרגתי של הקרב, כפי שלעיתים הכתיב, בנסיבותיו, הסדר הצבאי הנכון, הטוב למילחמה „נורמלית“. לחץ זה, כתופעת-קבע המולדת את מפקדו צה"ל החשוב על השי גת הכרעה טוטאלית כמונחים של שעות ולכן היותר של ימים בו דדים, הינו אחד מייחודיהן החשוד בים — והמפריעים — ביותר של מילחמותינו. „החיפזון — מן השי טן“ ובתחום הצבאי-המיבצעי אוי לי יותר מאשר בכל תחום אחר.

בהמשך לא נחסוך ביקורתנו מגילוייו היותר-קיצוניים, אך ודאי שכל מפקד יש ראלי מועד, הכרחית, ללקות בכך וקודם שנקרא לחיסול התופעה, צריך שנבחן היי טב אם, במצבו המיוחד, לא יהיו ניזקי התרופה גדולים מאלה של החולי; והרי, שוב, מדוע אין לבחור את הקרב במע רכת אחת בלבד של אמות-מידה.

בחשבון סופי, אין בשום פנים לומר כי הישגיה של אוגדת 7, שהיו כפועל מרשימים ביותר לפי כל קנה-מידה שהוא, יש דראותם כמוגשים על טם מראש. לשם כך נדרשה לחימה קשה ועיקשת, א שר בכמה מקטעים לא נפלה, לגבי משתתפיה, מן הקרבות הקשים של יום-הכיפורים. ראוייה עובדה זו להיזכר, היטב, מפני שדומני כי בתודעה הציבורית מצטיירת עתה מילחמת ששתי-הימים כפיקוק.

למוע קו שני

תוכניתו של טל הושפעה, כאמור, מהעדר ידיעות מלאות ומדויקות בר דבר עוצמת האויב, ובמיוחד בנוגע ל- פרט מיתחמו. מיקום אמצעי הנ"ט שלו ושדות-המוקשים. טל אומנם ידע כי „כוח שאולי“ ירד דרומה, אך מצב העתודות של דיוויזיה 7 לא היה ברור, ובעיקר יכולתה והיערכותה להנחית מכות-נגד מ איזור שיח-זואייד אל כיוון מיתחמי חטי בות 16 ו-11 המיצריות; או מאליעריש, דרך הגיראדי, כלפי שיח-זואייד וצומת רפיה. מכת-נגד זו אפשר היה שתיעשה על-ידי כוחות של דיוויזיה 7, אך אפשר היה גם שמיידי לתחילת ההתקפה ברפיה ישלחו המיצרים היגבורת מכיוון ג'בל-ליבני ואולי אף מן התעלה. בתוך כמה שעות היתה תיגבור רת זו מגיעה לאליעריש. ממונה, ל- אחר ומרמה היתה נעה אז קדימה,

13. המורכב על-גבי חובת שרמן. למעשה מוטב לראותם כולם כחותים סטטיים גרידא. כי מוקמו בתוך עמדות — חלקם נגררו לתוך — ולא משו מהן עוד). „בירת סיני“ עצמה הוחזקה על-ידי חטי בה מקומית של „מישמר לאומי“, שהסי תיעה בכמה מאותם „טנקי-כלאיים“. מי דרום לאליעריש, סמוך לצומת ההיוני של ביי-לחן, נמצא מיתחם נוסף, ובו גדודי ח"ר וגדודי-תותחנים.

שטן החול הפוליטי

היערכות זו איפשרה לאוגדת טל להכות את שלושת המערכים בניעו רה, בזה אחר זה, בלא שמן האחד יסייעו המיצרים לאחרים. בנוסף, מדובר בכוחות שהיו סטטיים בעיקרם. כטנקים יעילים בצד המצרי ניתן לראות רק את אלה שמדגמי טי-34 וסל-56 במספר — וגם הללו היו כולם סנקים מיושנים. כל הטנקים הישראלים היו חדשים מהם, ולפחות ביצועי הפוטונים והנסטוריונים היו גם טובים בהרבה.

עד כאן הפיחות שיש לערוך בעוצמה המיצרית. לפיו עשוי הקורא להתרשם, כי מפני שאוגדת טל היתה ממונעת ומשוריי גת בשלמות וגם היוזמה נמצאה בידה, לא בידה לרכז מול כל אחד משלושת חלקי היערכות המיצרית עוצמה עדיפה במידה מכרעת כל-כך, עד שניצחונה הי מידי והקל היה מובטח בכל אחד משלבי ההתקפה. ולא היא.

כל מגן, היושב במיתחם מחופר ומבוצר מוגן במוקשים, בכמויות גדרות של נשק אוטומטי, בתור תחום נ"ט ומרגמות ונשק נגד-סיני קו אישי (כל אלה לא נכדו בי מניין הארטילריה המיצרית שפורי טה קודם, אבל בחשבון סופי הם קטלניים, לגבי הגייסות התוקפים, לא פחות מן הארטילריה ובדרך כלל אף יותר), כלו יתרונות התי חיים ניכרים ביותר על התוקף. במיוחד כך בשטח שטוח וחשוף כמו פיתחת רפיה, שבה מתגדה התוקף במרחק רב וקשות עליו התנועה והגישה בהפתר.

מהיגם שהיה ברור כי ככל שלא יתמרן התוקף הישראלי ויטכסס, שומה עליו ל- השתלט בהקדם על הכביש היחיד שבגיר רה — הוא זה המוליך מרפיה לאליעריש — פן יהפכו כוחותיו הנעים בחולות מצידים לטרף קל. (זכור כי כל אותם שיכי לולים בפטון ובטנטוריון אשר, בין השאר הגדילו ביותר את כמות „שעות המנוע“ שמאפשרים מיכליהם, נעשו כולם אחרי ששתי-הימים. ביוני 1967 עדיין נזקקו הטני

היגודים: אריק וטליק, עם גביש ויבה

לעבר ההתקפה הישראלית, חשי שות אלה היו מכוספים ביותר, כי פי שהארתה אחריכך המציאות.

אנו רגילים לבחון את מילחמת ששת-הימים לאור הצלחתו ההתחלתית של חילי האוויר, ואכן ודאי שהיא, יותר מכל מעשה אחר, הכריעה את המילחמה. אך יש לזכור כי בנסיבותינו המיוחדות אין אפילו הכי רעה כזו מבטיחה ניצחון שלם וודאי, אלא אסיכון מצליחים כוחות-הקרקע לנצלה בי מהירות לשם כיבוש שטחים ולהכרעה מהירה ונחרצת של כל עוצמת-היבשה של האויב; מהיגם שאוגדת טל פתחה בהתי קפתה יחד עם חיל-האוויר, ותוצאות התי לומה האווירית עדיין לא היו ידועות לה ובזוראי שלא השפיעו — לא עליה ולא על האויב. יתרה מזאת, בתיכוננוי אסור היה על טל להסתמך על הצלחה טוטאלית ומקדמת כל-כך באוויר, אלא להיכון ל- מלא את משימתו גם במקרה שחיל-האוויר ייכשל או שהצלחת מהלומתו לא

קים הללו לתידלוקים תכופים, בתכיסות כפולה, או יותר, מאשר כיום). יעילותם היחסית של כלי-הנשק השונים עודה מאוד בהיותם ערוי בים לירות מעמדות גבוהות מראש או מטרות וכווננים צפויים מראש. 12 תותחים איננו מיספר מרשים במיוחד, אך כאשר כל אלה ממונחים על הדרך היחידה וההכי רחוקה שעליה חייב לנוע כל כוח תוקף יש כיבושה, בתנאים מסויי מים, לעכב, לשכש או אף לבזום כוחות גדולים.

כך גם הטנקים הרוסים המיושנים, אשר בהיותם ממוקמים מארב בעורף המית חמים המצריים, עמד להם לא אחת יתרון מלתי-התפעל, שבכמה מקרים היה יותר משקל ליתרונם הטכני של הטנקים הישראליים אשר נקלעו למלכודת. על כל אלה יש להוסיף את העקת שעון החול המדיני אשר טל, ככל מפקד יש

* "Getting there the Fastest with the Mostest".